

บทที่ 1

บทนำ

การขาดดุลการค้าของประเทศไทยเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากหน่วยงานของรัฐบาลจะมีหน้าที่โดยตรงในการแก้ปัญหาเหล่านี้แล้ว สถาบันการค้าเอกชน เช่น หอการค้าและสมาคมการค้าต่าง ๆ ก็มีบทบาทไม่น้อยที่คอยเสนอแนะ ให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ต่อภาครัฐบาล รวมทั้งดำเนินการต่าง ๆ ให้เกิดการส่งเสริมสินค้าออกอีกด้วย

การส่งเสริมสินค้าไทยไปจำหน่ายยังต่างประเทศช่วยแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าอีกทางหนึ่ง จะช่วยให้มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น ชักนำให้หน่วยเศรษฐกิจในภาคต่าง ๆ สามารถขยายตัวต่อไปได้ เป็นการเพิ่มรายได้แก่ผู้ประกอบการในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก ซึ่งส่งผลดีต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม ผู้ที่ทำการส่งสินค้าออก ถ้าหากต่างคนต่างขายกันแล้ว อาจจะถูกเอาเปรียบเปรียบจากพ่อค้าชาวต่างประเทศได้ เช่น กดราคาสินค้าให้ต่ำ หรือใช้เล่ห์เหลี่ยมทางการค้าทำให้พ่อค้าไทยเสียเปรียบ นอกจากนั้น ถ้าหากมีการขายสินค้าตัวราคากันในหมู่พ่อค้าไทยด้วยกันแล้ว ยิ่งทำให้ตลาดต่างประเทศของประเทศไทยปั่นป่วน สินค้าที่ควรได้ราคาดีก็ขายได้ในราที่ไม่ดี หรือมีการแย่งลูกค้ากันในตลาดต่างประเทศ ก็ต้องมีข้อพิพาทเกิดขึ้นทำให้เสียเวลาทำธุรกิจไปไม่น้อยทีเดียว การที่บรรดาพ่อค้านักธุรกิจส่งออกต่างก็มารวมกันเป็นหอการค้าหรือสมาคมการค้าสามารถที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ในการส่งออกซึ่งกันและกัน ทำให้ทราบความเคลื่อนไหวในวงการต่าง ๆ สามารถกำหนดแนวทางและราคาขั้นต่ำซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ส่งออกที่จะขายสินค้าในราคาที่ต่ำขึ้น นอกจากนั้น เมื่อรวมตัวกันได้ก็ยิ่งง่ายต่อการควบคุมซึ่งกันและกันในแง่ของมาตรฐานสินค้าคุณภาพของสินค้า ไม่มีการปลอมปน จนทำให้เสียตลาดในต่างประเทศ

การรวมตัวกันของผู้ส่งออกในรูปแบบของหอการค้าหรือสมาคมการค้าต่าง ๆ เหล่านี้ นับว่ามีบทบาทสำคัญ ซึ่งมีใ้ประโยชน์แก่ผู้ส่งออกอย่างเดียวกัน แต่ยังมีผลกระทบต่อขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะลำพังแต่หน่วยงานของรัฐบาลซึ่งมีงบประมาณและเจ้าหน้าที่จำกัด ก็ไม่เพียงพอสำหรับการส่งเสริมการส่งออก

นอกจากนั้นหอการค้าและสมาคมการค้ายังมีการส่งเสริมการตลาดในต่างประเทศ โดยการจัดคณะผู้แทนทางการค้าไปเยือนประเทศต่าง ๆ เพื่อสำรวจแสวงหาตลาด, และเสนอขายสินค้าไทยต่อประเทศที่ไปเยือน โดยเฉพาะคณะผู้แทนทางการค้าระดับรัฐบาลหรือการเจรจาทางการค้ากับต่างประเทศที่สำคัญก็มักจะมีผู้แทนจากสถาบันการค้าเอกชนเหล่านี้ร่วมด้วยอยู่เสมอ

รัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญกับสถาบันการค้าเอกชนเหล่านี้ นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) สนับสนุน "ให้มีการรวมกลุ่มของผู้ส่งสินค้าออก เพื่อป้องกันการแข่งขันตัดราคากันและเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการเจรจากับผู้ซื้อในต่างประเทศ" จึงปรากฏว่าในระยะต่อมาได้มีสมาคมการค้าต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ไม่เฉพาะการรวมกลุ่มผู้ส่งออกเท่านั้น ผู้ประกอบวิสาหกิจสาขาต่าง ๆ ที่ไม่ส่งออกก็สามารถที่จะรวมตัวกันได้ โดยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหอการค้าและพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ก็ได้เน้นถึงความร่วมมือระหว่างฝ่ายเอกชนและหน่วยงานของรัฐบาลด้วยเช่นกัน

หอการค้าและสมาคมการค้าไม่เหมือนกับองค์การธุรกิจโดยทั่วไป เพราะไม่สามารถที่จะแสวงหารายได้หรือนำผลกำไรมาแบ่งปันกันได้ เป็นเพียงแต่หน่วยงานของเอกชนที่คอยให้บริการ ข้อเสนอแนะทางการค้า, ความเคลื่อนไหวของตลาด, เป็นศูนย์กลางในการพบปะสังสรรค์กัน จึงถือว่าเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมเศรษฐกิจในภาคต่าง ๆ เท่านั้น

หอการค้าในที่นี้จะหมายถึง หอการค้าต่างประเทศในประเทศไทย หอการค้าไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ขอบเขตการค้าเนื้องานก็จะแตกต่างจากสมาคมการค้า ตามพระราชบัญญัติหอการค้าและพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 ซึ่งการค้าเนื้องานของหอการค้าจะครอบคลุมกว้างขวางทุกแง่ในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ จึงปรากฏว่าหอการค้ามีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการค้าส่งออก แต่สำหรับสมาคมการค้าการค้าเนื้องานแคบกว่ามาก เพราะจะกระทำได้ในแง่ภาคเศรษฐกิจที่มีอยู่ในวัตถุประสงค์ของสมาคมการค้าและสมาชิกประกอบวิสาหกิจอยู่เท่านั้น การส่งเสริมสินค้าออกของสมาชิกจึงอยู่ในวงจำกัด เฉพาะสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งจะส่งเสริมการค้าสินค้าอื่นไม่ได้ เช่น สมาคมการค้ามันสำปะหลังไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้ามันสำปะหลัง และสมาชิกก็ประกอบวิสาหกิจการค้าส่งออกมันสำปะหลัง ดังนั้น สมาคมการค้ามันสำปะหลังไทยจึงส่งเสริมเฉพาะสินค้ามันสำปะหลังไทยเท่านั้น จะส่งเสริมสินค้าอื่น เช่น ข้าว ข้าวโพด ฯลฯ ไม่ได้ สมาคมการค้าที่สำคัญจึงมักเป็นสมาชิกของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเพื่อจะได้รับการประโยชน์และมีการค้าเนื้องานให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

การบริหารงานของหอการค้าและสมาคมการค้าเพื่อการส่งเสริมสินค้าไทยในการส่งออกนี้จึงเป็นเรื่องที่นักศึกษาเป็นอย่างดี เพราะมีบทบาทในภาคเอกชนที่ส่งเสริมการค้าส่งออกและเป็นสถาบันการค้าของเอกชนที่รัฐบาลและบุคคลในวงการต่าง ๆ ให้การยอมรับนับถือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการบริหารงานของหอการค้าและสมาคมการค้าในการส่งเสริมสมาชิกประกอบวิสาหกิจ ส่งสินค้าไทยไปจำหน่ายต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของหอการค้าและสมาคมการค้าในการเป็นจุดศูนย์กลางของพ่อค้า นักธุรกิจต่าง ๆ ในการให้ความสนับสนุนช่วยเหลือใน

ด้านต่าง ๆ เช่น การให้บริการข่าวสาร การเคลื่อนไหวของตลาด เกี่ยวกับสินค้าที่สมาชิกประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. เพื่อศึกษาถึงความร่วมมือระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับหอการค้าและสมาคมการค้าในการส่งเสริมสินค้าไทยเพื่อการส่งออก

4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของหอการค้าและสมาคมการค้าในการส่งเสริมสินค้าไทยเพื่อการส่งออก

5. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประสานงานระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับหอการค้าและสมาคมการค้า รวมไปถึงระหว่างสมาคมการค้าด้วยกัน

แนวเหตุผลที่สำคัญหรือสมมติฐาน

1. หอการค้าและสมาคมการค้าได้มีการส่งเสริมสินค้าไทยเพื่อการส่งออกอย่างเต็มความสามารถ

2. มีปัญหาอยู่บ้างในการร่วมมือกันระหว่างหน่วยราชการกับหอการค้าและสมาคมการค้าในการส่งเสริมสินค้าไทยเพื่อการส่งออก แต่สามารถที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาด้านการบริหารงานของหอการค้าและสมาคมการค้าเพื่อการส่งเสริมสินค้าไทยในการส่งออก โดยจะทำการศึกษา

1. หอการค้าในที่นี่จะรวมถึง
 - หอการค้าไทย
 - หอการค้าต่างประเทศในประเทศไทย จำนวน 11 แห่ง
 - สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

2. สมาคมการค้าที่มีสมาชิกประกอบวิชาชีพในการส่งสินค้าออกชนิดใดชนิดหนึ่ง จำนวน 25 สมาคม ภายในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการศึกษา

ทำการศึกษาทั้งข้อมูล ประมวลภูมิและทัศนภูมิโดย

1. ข้อมูลประมวลภูมิ จะทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารงานจากเจ้าหน้าที่ของหอการค้าหรือสมาคมการค้า และเจ้าหน้าที่ที่ตามหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น กรมการค้าภายใน กรมการค้าต่างประเทศ

2. ข้อมูลทัศนภูมิ จะทำการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ เช่น ขอบบังคับของสมาคมการค้าและหอการค้า พระราชบัญญัติหอการค้าและพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 เอกสารของหอการค้าและสมาคมการค้า เอกสารของกรมการค้าภายใน ซึ่งมีหน้าที่คอยควบคุมหอการค้าและสมาคมการค้า วารสารต่าง ๆ เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ โดยทำการศึกษาในห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย หอสมุดแห่งชาติ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทและการดำเนินงานของหอการค้าและสมาคมการค้าในการส่งเสริมสินค้าไทยเพื่อการส่งออก

2. ช่วยให้ทราบถึงปัญหาและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอันเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของหอการค้าและสมาคมการค้าในการส่งเสริมสินค้าไทยเพื่อการส่งออก ตลอดจนเป็นแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อหอการค้าและสมาคมการค้าให้มีการดำเนินงานที่กว้าง

ขวางและมีประสิทธิภาพขึ้น

3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากการร่วมมือประสานงานระหว่างรัฐบาลกับเอกชนและสถาบันเอกชนด้วยกัน ในการส่งเสริมสินค้าไทย เพื่อการส่งออกอันจะเป็นแนวทางแก้ไขให้เกิดความร่วมมือประสานงานกันให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาการส่งออกของประเทศให้เจริญก้าวหน้า อันส่งผลดีแก่เศรษฐกิจของประเทศชาติโดยรวม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย